

מסכת ראש השנה

פרק ד

א. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעים, אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אלעזר, לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו, אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין:

ב. ועוד זאת היתה ירושלים יתרה על יבנה, שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבא, תוקעין. וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד:

ג. בראשונה היה הלולב נטל במקדש שבועה, ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב נטל במדינה שבועה זכר למקדש, ושהיה יום הגורגול אסור:

ד. בראשונה היו מקבלין עדות החודש כל היום. פעם אחת נשמתו העדים מלבא, ונתקלקלו הלוים בשיר. התקינו שלא יהיו מקבלין

אֵלָא עַד הַמִּנְחָה. וְאִם בָּאוּ עֲדִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּה, נוֹהֲגִין אוֹתוֹ הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֲרָה קֹדֶשׁ. מִשְׁחָרְבַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְהִי מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ כָּל הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן קֶרְחָה, וְעוֹד זֹאת הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁאֶפְלוּ רֹאשׁ בֵּית דִּין בְּכָל מְקוֹם, שֶׁלֹּא יְהִי הָעֲדִים הוֹלְכִין אֵלָּא לְמָקוֹם הַנֶּעֱד:

ה. סֵדֶר בִּרְכוֹת, אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוּלֵּל מַלְכוּיּוֹת עֲמֻקָּה, וְאֵינוֹ תוֹקֵעַ. קְדֻשַׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ. זְכוּרוֹת, וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת כֹּהֲנִים, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם אֵינוֹ תוֹקֵעַ לְמַלְכוּיּוֹת, לָמָּה הוּא מְזָכִיר. אֵלָּא אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוּלֵּל מַלְכוּיּוֹת עִם קְדֻשַׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ. זְכוּרוֹת, וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת כֹּהֲנִים:

ו. אֵין פּוֹחֲתִין מַעֲשֵׂרָה מַלְכוּיּוֹת, מַעֲשֵׂרָה זְכוּרוֹת, מַעֲשֵׂרָה שׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, אִם אָמַר שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ מִכָּלָן, יָצָא. אֵין מְזָכִירִין זְכוּרוֹת מַלְכוּת וְשׁוֹפָר שֶׁל פְּרָעָנוֹת. מִתְחִיל בַּתּוֹרָה וּמִשְׁלִים בַּנְּבִיא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם הִשְׁלִים בַּתּוֹרָה, יָצָא:

ז. הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַשָּׁנִי מִתְקִיעַ. וּבִשְׁעַת הַהֵלֵל, רֹאשׁוֹן מִקְרָא אֶת הַהֵלֵל:

ח. שופר של ראש השנה, אין מעבירין עליו את התחום, ואין מפקחין עליו את הגל, לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות, ובין בדבר שהוא משום לא תעשה. אבל אם רצה לתן לתוכו מים או יין, יתן. אין מעבבין את המינוקות מלתקוע, אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו. והמתעסק, לא יצא, והשומע מן המתעסק, לא יצא:

ט. סדר תקיעות, שלש, של שלש שלש. שעור תקיעה כשלש תרועות. שעור תרועה כשלש יבבות. תקע בראשונה, ומשך בשניה כשתיים, אין בידו אלא אחת. מי שפרך ואחר כך נתמנה לו שופר, תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים. כשם ששליח צבור חייב, כך כל יחיד ויחיד חייב. רבן גמליאל אומר, שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתו: